

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Sacramentis in Genere, & duobus primis in specie

Bosco, Jean a

Lovanii, 1665

Concl. III. Sacramenta novæ Legis quæ solo numero differunt, semper
quantùm est ex se conferunt æqualem gratiam; quæ verò specie,
inæqualem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73340)

CONCLUSIO III.

Sacramenta novæ Legis quæ solo numero differunt, semper quantum est ex se conferunt æqualem gratiam; quæ verò specie, inæqualem.

VLtima pars est communis sensus Ecclesiæ, ex quo optimè cognoscitur, deficiente explicitâ revelatione, voluntas & institutio divina, quæ est fundamentum veritatis. Ratio aliqua assignari potest: quia sicut in physicis distinctæ species distinctam habent perfectionem essentialem, ut communius dicitur; ita impræsentiarum distincta specie Sacramenta distinctam videntur habere perfectionem Sacramentalem. Hinc Trident. sess. 7. can. 3. *Si quis dixerit hæc septem Sacramenta ita esse inter se paria, ut nullâ ratione aliud sit alio dignius, anathema sit.* Quidni ergo pro majori aut minori dignitate causent majorem vel minorem gratiam?

Porro maximè efficacia ab aliquibus asseruntur Sacramenta Ordinis ac Confirmationis, tum quòd per illa specialiter dicatur conferri Spiritus Sanctus, tum quòd exigant Ministrum cæteris digniorem, & insuper Ordo confertur ad præstantissima munia in Ecclesia Dei. Sequitur Baptismus, quia Sacramentum initerabile, per quod homo spiritualiter regeneratur; tum Eucharistia per quam homo spiritualiter nutritur ac roboratur: etenim plus substantiæ confertur per generationem, quàm per unam nutritionem. Deinde reliqua à Pœnitentiâ distincta; hoc enim Sacramentum cum sæpius repeti possit; & institutum videatur magis ad peccatum expellendum, quod mortem adfert, quàm ad vitam spiritualem conferendam vel augendam, apparet inter omnia esse minimè efficax.

Equidem alij non improbabiler Eucharistiam præferunt reliquis, cum sit Sacramentum longè dignissimum, utpote significans & continens Christum omnium gratiarum fontem & auctorem; & possent facillè respondere, Sacramenta aliqua non posse repeti, & conferre Spiritum Sanctum, quia imprimunt characterem indelebilem, quæ est quedam potestas

spiritualis seu Spiritus Sancti. Interim omnia sunt incerta, cum non nitantur nisi probabili conjecturâ.

Dixi autem notanter in cõclusionione, *Quantum est ex se*; quia ex inæquali dispositione recipientium sæpe contingit ut Sacramentum minùs efficax æqualem vel etiam majorem gratiam producat, quàm aliud magis efficax; sed de hoc sectione sequenti. Casus itaque præcipuus conclusionis, & de quo dubitatur, est, an quando duo v. g. parvuli baptizantur; unus præcisè vi Sacramenti non accipiat majorem gratiam, quàm alter?

Responsio negativa est prima pars conclusionis, quam docet Doctor Subtilis 4. dist. 4. q. 7. n. 3. quem ex integro refero, ut omnes videant quàm immeritò citetur pro opinione affirmativa: sic ergo (inquit) *ponendo unicum effectum Baptismi, scilicet gratiam, respondeo, quòd cum ad effectum Baptismi, scilicet gratiam concurrat causa principalis, scilicet Deus, & causa meritoria, ut passio Christi, & ipse suscipiens Baptismum: ex parte cuiuslibet istorum possit attendi æqualitas vel inæqualitas. Quantum ad Deum determinantem se cooperari isti signo per effectum significatum, & in hoc influentem istud signum in ratione signi certi, aliquo modo potest esse differentia, aliquo modo non. Aliquam enim gratiam disposuit regulariter conferre cum isto signo, ita quòd nulli minorem: & ista potest dici conferri virtute Baptismi, quia virtute veritatis huius signi; & sicut determinatio illa universalis quantum ad istum gradum est uniformis, ita effectus æqualis. Ecce in terminis nostra conclusio.*

Pergit: *Verumtamen, quia Deus prædestinavit diversos electos ad diversos gradus gloria, & hoc ante determinationem huius signi ad tantam vel tantam gratiam conferendam; & ordinato ad maiorem gloriam rationabiliter potest conferri maior gratia: potest Deus in determinando veritatem seu certitudinem huius signi disponere conferre alicui suscipienti præcisè illam gratiam, quæ requiritur ad certitudinem signi, & alicui maiorem, quem prædestinavit ad maiorem gloriam; sed ille ulterior gradus non conferretur virtute Baptismi, sed de speciali benevolentia divinâ. Propter hoc dici potest, quòd ex parte causæ principalis, effectus est regulariter æqualis simpliciter, quæ datur virtute Baptismi: quia supponitur quòd de lege communi prima gratia non datur maior absque omni differentia extra causam principalem. Quid clarius? adstruit possibilitatem inæqualitatis ex parte causæ principalis, sed negat actum de lege communi.*

62. Sacramenta specie differentia conferunt gratiam inæqualem.

Trident.

Ordo præminencia Sacramentorum inter se ad causam gratiam inæqualem ab aliis quibus asseruntur

63. Ab aliis rejiciantur.

64. Sacramentum Baptismi præcisè non confert inæqualem gratiam parvulis. Scelus ab aliquibus pro opposita sententia citatus clare pro negativa vacat.

Eodem modo loquitur n. 4. de inæqualitate ex parte causæ meritorie, inquit: De secundo potest dici, quod illa causa meritoria potest efficacius operari ad gratiam in uno, quam in alio: vel quia specialius pro uno quantum ad intentionem offerentis, quam pro alio: vel quantum ad executionem pro uno oblata in effectu, pro alio non, nisi in pravi- sione divina. Primo modo Christus ponitur communiter nosse omnia quæ Deus novit scientiâ visionis, & per consequens novit omnes electos, & ad quem gradum gloria fuerunt electi. Potuit ergo pro prædestinato ad maiorem gloriam plenius offerre passionem suam, & præcipuè cum se offerret pro genere humano, ad hoc ut de eis impleretur divina prædesti- natio.

Secundo modo passio Christi efficacius coope- ratur pro nobis, qui sumus in lege Evangelica, quam pro Patribus in lege Moysi: quia obse- quium præstitum ad manus bonum retribuendum, magis acceptatur, quam beneficium præ- visum. Et illo secundo modo est inæqualitas in suscipiendis gratiam per Circumcisionem & Baptismum, propter inæqualem applicationem causæ meritoria ad istos: & foris etiam in baptizatis ante passionem, & post passionem. Si autem primo modo, scilicet propter specia- lem oblationem in voluntate Christi, sit in- æqualitas gratiæ in aliquibus nunc baptizatis, dubium est de facto: sed possibilitas est offen- sa. Hucusque Scotus. Igitur non facile quisquam credat Auctoribus citantibus Doctorem pro aliqua sententia, nisi ver- ba textus legerit & expendit, ne in ipso obtineat, quod dicitur Eccli. 19. v. 4. Qui credit cito, levis corde est, & minorabi- tur.

Eccl. 19.

65.
Male cita-
tur Scotus
pro senten-
tia afferente
parvulis con-
ferri in-
æqualem gra-
tiam habi-
tualem ra-
tione devo-
tionis mi-
nistri &c.

Ex simili inconsideratione citatur Doctor supra pro sententia afferente par- vulis conferri inæqualem gratiam habi- tualem ratione devotionis ministri &c. Verba ejus sunt n. 5. De tertio dico, quod vel baptizati sunt parvuli vel adulti: compa- rando parvulum ad parvulum, cum nullum ha- beant motum proprium, nullam habent inæqua- litatem ad gratiam ex parte sui recipiendam. Potest tamen in parentibus unus esse maior motus, quam alterius pro suo parvulo; vel in aliquibus alijs ministrantibus vel assistentibus Baptismo: propter quorum merita Deus uni parvulo potest conferre (non asserit conferre) maiorem gratiam actualem, quam alteri; sed hoc non virtute Baptismi, sed meriti; utriusque congrui. Unde subjungit: Et hoc modo for- tæ (ergo loquitur dubitativè) parentes B. Nicolai orationibus suis meruerunt sibi ma- iorem gratiam (scilicet principium tam mirabilis

effectus, ut duobus diebus in hebdomada unicâ tantum lactatione contentus maneret.

His consonat D. Tho. 3. parte 1. q. 64. a. 1. ad 2. Effectus (inquit) Sacramenti non datur melior per meliorem ministrum; aliquid tamen annexum impetrari potest recipienti Sacramentum per devotionem ministri. Et quo- ad hoc (ut rectè Scotus supra) magis op- tandum est puerum baptizari à bono sacerdote, quam à malo: quia orationes Sacerdotis boni, quas multas facit ante & post Baptismum, ma- gis exaudiuntur & valent illi pro quo fiunt, quam orationes mali. Hæc pro explicatio- ne Mentis Subtilis, quæ aliquibus per- functorie & subsultim legentibus, & mi- nus justo verba considerantibus, obscurior plerumque dicitur, quam à parte rei sit.

Nunc quod ad rem attinet, non plus apparet fundamenti ad statuendam hinc inæqualitatem, quam inæqualitatem præ- miorum pro æqualibus meritis. Nam in primis probitas ministri vel aliorum colla- tionis Sacramenti adstantium etsi juvare possit (ut jam ex Scoto diximus) ad men- dendum de congruo specialia auxilia gra- tiæ, quibus ille, qui suscipit Sacramen- tum, melius vivat impolterum, quam alius, qui suscipit à ministro indigno; aut etiam quibus se melius disponat ad Sacra- menti susceptionem, & sic majorem justi- ficationem accipiat; tamen certum est præ- ter Christum, neminem posse alteri im- mediatè gratiam habitualement (de qua sola loquitur conclusio) promereri; alioquin si valde multi intensè orarent pro aliquo dormiente vel amente, posset talis ex meri- to congruo aliorum quandoque evade- re in sanctissimum, & maximam accipere gloriam, si statim moretetur, sine ullo proprio actu, quod non est conforme dicto Apostoli 2. Cor. 5. v. 10. Omnes enim nos manifestari oportet ante tribunal Christi, ut referat unusquisque propria corporis, prout gessit, sive bonum, sive malum. Imò nec ipse Christus alicui meruit de congruo vel condigno gratiam justificantem immedia- tè, sed ad summum ut eam acciperent per Sacramenta, si essent incapaces proprie dispositionis.

Alia quoque fundamenta contrariæ sententiæ in fine præcedentis conclusio- nis relata parùm habent probabilitatis. Unde enim constat, quod homines non fuissent creati aut salvati, si Angeli non peccassent? Certè contrarium docet Sco- tus 3. dist. 7. q. 3. n. 4. ibi: Potest dici, quod prius naturâ, quam aliquid prævidebatur circa peccatorem, sive de peccato, sive de pena. Deus

66.
D. Thomæ.

67.
Non appa-
ret majus
fundamen-
tum ad sta-
tuendam hinc
inæqualita-
tem, quam
inæqualita-
tem præ-
miorum pro
æqualibus
meritis.

2. Cor. 5.

68.

Non con-
stat homi-
nes non fuis-
se creandos
vel salvan-
dos, si An-
geli non pec-
cassent.
Scotus.

Secl. 4. De Causa. & effecta Sacram. Concl. 3. 79

Deus privilegit ad illam curiam celestem omnes quos voluit habere Angelos & homines in certis & determinatis gradibus, & nullus est praedestinatus tantum, quia alius praescriptus est casus ut sic nullum oportere gaudere de lapsu alterius.

7. Anselm. Vnde (inquit D. Anselmus lib. 1. Cur Deus homo, cap. 18.) palam est, quia si etiam Angelus nullus perisset, homines tamen in caelestis civitate suum locum habuissent. Nisi quoniam enim (teste Apostolo ad Heb. 2. v. 16.) Deus Angelos apprehendit, sed semen Abrahæ apprehendit, insinuans homines praeter Angelis fuisse dilectos, adeoque non tantum per accidens, occasione lapsus Angelorum.

69. Secundum fundamentum æquè infirmum est, quia sicut inter homines videmus Deum quandoque majorem gratiam impartiri eis, qui naturalia minus perfecta habent, ac etiam aliquos cum minoribus auxilijs gratiæ ad majorem gloriam pervenire; unde constat non ita contigisse Angelis? Præterea (inquit Magister 2. dist. 6. lit. A.) sciri oportet, quoniam sicut de maioribus & minoribus quidam perseverant, ita de utroque gradu quidam corrueverunt, inter quos unus fuit omnibus alijs cadentibus excellentior, nec inter stantes aliquis eo fuit dignior. Quis autem audeat credere aut dicere, ut perfectissimus angelus non caderet, in Dei potestate non fuisse? Cur ergo non fecit? Ut ostenderet, quod non oporteret eum conferre gratiam & gloriam secundum ordinem naturalem, ergo sine ratione asseritur Angelos omnes (etiam gratis admittà inæquali eorum perfectione entitativa) inæquali fuisse donatos gratiâ.

Magister sent. Accipe testimonium D. Aug. lib. 12. de Civit. cap. 9. Isti autem (Angeli) qui cum boni creati essent, tamen mali sunt mala propria voluntate, quam bona natura non fecit, nisi cum à bono sponte defecit, ut mali causa non sit bonum, sed defectus à bono: aut minorem acciperunt amoris divini gratiam, quam illi, qui in eadem perseverant: aut si utrique boni equaliter creati sunt, istis mala voluntate cadentibus, illi amplius adveni ad eam beatitudinis plenitudinem, unde se nunquam casuros certissimi fierent, pervenerunt.

8. August. Præter hæc, aliud fundamentum excogitavit noster. Hiqueus in commentario suo ad dist. 4. q. 7. n. 7. ex his verbis Trident. sess. 6. cap. 7. Iustitiam in nobis recipientes unusquisque suam secundam mensuram, quam Spiritus Sanctus partitur singulis prout vult & secundum propriam cuiusque dispositionem & cooperationem. Ergo

70. Argumenti Hiquei ex Trident. sess. 6. cap. 7. Sicut ergo supposita eadem dispositione, Spiritus Sanctus per idem Sacramentum adultis non confert diversam mensuram gratiæ, sed vult conferre secundum eandem;

supponit Concilium dari inæqualitatem gratiæ baptismalis (de qua ibi agit) non solum ex inæqualitate dispositionis, sed etiam ex voluntate Spiritus.

Et confirmatur Primò: quia licet gratia Sacramentalis sit de lege communi determinata, id ita intelligendum est, quantum ad gradum infra quem non datur alia minor virtute Sacramenti, non tamen quantum ad excessum; ut patet in adulto, qui secundum excessum dispositionis accipit majorem gratiam, etiam virtute Sacramenti. Quod autem in adulto est dispositio, in parvulo est major acceptatio, quæ ordinatur ad perfectiorem gradum gratiæ & gloriæ. Porro quod illa gratia conferatur per hoc vel illud medium providentiæ divini; postinde est, maxime cum Sacramentum possit inæqualitate ex parte subjecti, non limitetur ad gradum æqualem effectus; imò magis videtur præter divinam providentiam ordinariam, ut Deus, suspendendo concursum causarum naturalium, perducatur infantem ad eum statum, quo possit attingere gradum gratiæ destinatum, sive per frequentationem Sacramentorum, sive per actus proprios, quam ut per ipsa Sacramenta recepta uberiorem gratiam conferat; quia sic operatur per media ordinaria, quæ ex de alioquin ex inæquali dispositione subjecti habent efficaciam majorem vel minorem.

71. Et confirmatio ejusdem primò.

61. Confirmatur Secundo: quia quantum ad alios effectus concomitantes, ut, extinctionem aut diminutionem fontis, auxilia gratiæ, & gratias gratis datas, inæqualis est effectus Sacramenti, etiam in infantibus: ergo etiam perinde dici potest de gratia gratiam faciente. Patet consequentia: quia dare hos effectus mediante Sacramento, qui regulariter per ipsum non conferuntur, videtur magis extraordinarium, quam quod effectus ordinarius ejus, detur intensior aut perfectior. Ita hic Auctor; sed appensus in latera inventus est minus habens.

72. Et secundò.

Omnes quidem fatentur gratiam etiam baptismalem, & respectu parvulorum mensurandam ex voluntate Spiritus Sancti; at negant Spiritum Sanctum de facto parvulis mensurare diversam gratiam per idem numero Sacramentum; cum neque Scriptura, neque ullum Concilium talem diversam mensuram vel leviter insinuet. Sicut ergo supposita eadem dispositione, Spiritus Sanctus per idem Sacramentum adultis non confert diversam mensuram gratiæ, sed vult conferre secundum eandem;

73. Dissolvuntur.

dem; secus per diversa Sacramenta, aut secundum distinctam dispositionem; ita pariter parvulis incapacibus dispositionis semper eandem per idem Sacramentum, distinctam autem per diversa Sacramenta. Cumque à voluntate Spiritus Sancti dependeat ut tanta vel tanta gratia, per hoc vel illud Sacramentum specie distinctum efficiatur, rectè Concilium posuit duplicem causam diversitatis, scilicet voluntatem Spiritus, & dispositionem hominis. Adde quod potuisset (ut diximus cum Scoto) etiam diversam gratiam causare cum uno & eodem Sacramento; adeoque quia vult, confert eandem, accommodans se naturis rerum; agunt siquidem Sacramenta instar causarum naturalium, quæ ex se ac cæteris paribus semper causant æqualem effectum.

Ex quo patet responsio ad confirmationes. Ad secundam, quia uni Sacramento accedit meritum congruum gratiæ actualis, illo autem secluso, virtute solius Sacramenti unus parvulus non recipiet plura vel diversa auxilia: ut enim infra dicitur, Sacramenta conferunt auxilia specialia cum eadem proportione æqualitatis vel inæqualitatis, quæ gratiam habitualem.

Prima confirmatio ponit quidem aliquam diversitatem ex parte parvulorum, sed gratis asserit illam de facto esse causam majoris vel minoris gratiæ; sic quippe Concil. Trident. non duas tantummodò debuisse assignare causas, ex quibus possit crescere gratia, sed tres; nimirum voluntatem Spiritus Sancti, dispositionem adulti & electionem ad gloriam; quod tamen non facit.

Quod autem addit, perinde esse per quod medium divinæ providentiæ gratia conferatur, verissimum est; at deficit in probando, de facto Sacramentum esse medium institutum ad conferendam majorem gratiam ei, qui ad majorem gloriam electus est. Non dubito de possibilitate, & si ita fuisset institutum, etiam ille excessus significaretur per Sacramentum, non quidem omnino determinatè, sed in genere, significando gratiam, quam Deus voluerit per tale signum dare: non enim Baptismus v. g. est signum hominibus tantæ vel tantæ gratiæ in particulari, sed cujuscumque gratiæ remissivæ peccati originalis, sive majoris, sive minoris intensiois.

Et ita intelligendus est Scoto, quando supra dicit illum excessum tali casu conferendum ex speciali benevolentia divinæ

quia nempe Sacramentum, ut habet efficaciam infallibilem gratiæ ex voluntate universali, non extenditur ejus virtus aut significatio ultra illum gradum minimum; at verò ut subesset voluntati speciali Dei, causaret illum gradum excedentem, etiam ex opere operato.

Neque hinc sequitur, Deum per meritum æquale posse conferre inæqualem gratiam vel gloriam; quia inter meritum ex una parte, & gratiam & gloriam ex altera, datur proportio secundum medium justitiæ; Sacramentum autem operatur ex mera liberalitate insipientis, & independenter à merito ac dispositione infantis. Vide plura apud Auctorem præcitatum, non ut probetur factum, sed ut ostendatur quod possibilis non deroget aut meritis, aut Sacramento, aut Dei providentiæ.

Joannes Poncius Summæ Theologiæ disp. 41. q. 10. §. 84. inquit: An ministri bonitas non conferat ad majorem efficaciam, non volo determinare, quia non habeo principia sufficientia ad id concludendum; sed nec occurrit aliquid in oppositum. Patres, Chrysostomus, Aug. & alios explicat, quod loquantur de fructu Sacramenti quoad substantiam, qui non dependet à ministri bonitate. Verum enim verò cui hæcenus revelatum fuit, quod bonitas ministri conferat aliquod augmentum gratiæ? vel si ita est; quomodo verè dixit Chryf. homil. de Reditu suo de Asia: *Multi me absente baptizati sunt, & quid tunc? Nihil minus habet gratia.* An fors augmentum gratiæ nihil est? Cum itaque & substantia & augmentum in gratiæ pendeant à libera voluntate Dei, nullum habere sufficiens fundamentum concludendi, est habere aliquid in oppositum, imò sufficiens principium negandi.

Hæc de primario effectu Sacramentorum, gratiæ scilicet habitualis; præterquam enim quod sit nobilissima qualitas, per quam efficiuntur divinæ confortes naturæ (ut docet Apostolus Petrus Epistolæ 2. cap. 1.) eadem realiter cum charitate in sententia Doct. Subtilis; insuper per ordinem ad illam solam Sacramentum definitur, ut proinde videatur etiam principaliter in omnibus Sacramentis intentam; indistincta quidem specie physicâ, moraliter tamen distincta propter diversos effectus, quos causat in anima, qui etiam magis propriè significantur per signa externa Sacramentalia, ne solum materialiter, sed etiam formaliter ratione suæ significationis Sacramenta inter se distinguantur.

Ita

74.
Sine fundamento dicit Poncius le non habere principia sufficientia ad concludendum, ministri bonitatem non conferre ad majorem efficaciam.

s. Chryf.

Sect. 4. De Causa & effectu Sacram. Concl. 4. 81

Ita docet Scotus 4. dist. 1. q. 6. n. 23. ad ultimum ibi: Dico ergo ad maiorem, quod Sacramentum magis proprie significat illum effectum in anima, ad quem conseritur gratia in Sacramento, quam significet ipsam gratiam. Unde gratia existente una in anima, Sacramenta tamen diversa distinguuntur per diversa significata propria, quae sunt diversi effectus eiusdem gratiae. Quia autem hoc intellectu difficile est, tum propter nimiam diversitatem effectuum, puta regenerationis in Baptismo, nutritionis in Eucharistia, abolitionis in Pœnitentia &c. tum quia habitus supernaturales non faciunt ad operandum; adeoque non iuvant ad resistendum tentationibus aut promptius operandum; hinc communis consensus Doctorum singulis Sacramentis attribuit particularem quemdam, sed secundarium effectum, quem jam explicio.

CONCLUSIO IV.

Singula Sacramenta præter gratiam habitualement conferunt auxilia quædam specialia, quibus homo iuvetur ad cuiusque finem obtinendum, cum eadem proportione æqualitatis vel inæqualitatis, quæ gratiam habitualement.

76. Frustra plura essent instituta Sacramenta; posset quippe augmentum gratiæ haberi per frequentem repetitionem eiusdem Sacramenti, v.g. Communionis, per quam probabile est super gratiæ habitualis conferri, quam per alia Sacramenta.

Conclusio probatur ex Patribus. Confirmatur ex Patribus, qui docent Sacramentum Matrimonij & Ordinis esse institutum ut per gratiam eiusmodi Sacramentorum onera Ecclesiasticæ præfecturæ, & conjugij sustineri possint, mutui amor & mutua fides servari, & proles ritè educari. Similiter Confirmationem esse institutam ad dandam gratiam, quæ constanter, ubi necesse fuerit, fidem profiteamur & persecutiones patiamur: non quod huiusmodi auxilia divina sine Sacramentis aut eorum voto non possint haberi (constat siquidem Confirmationem non esse in præcepto, & tamen aliquos sine ea ac eius

voto per ferventes preces huiusmodi auxilia obtinuisse) sed quod per Sacramenta facilius & certius obtineantur.

Hæc autem doctrina Patrum non subsistit, nisi aliquid concedatur per aliqua Sacramenta, quod non per alia; sine fundamento autem asseritur illud esse habituale: ergo ut illa Sacramenta consequantur fines suos, opus est actualibus auxilijs.

Porro idem credendum est de alijs Sacramentis, v. g. Baptismo, qui per se institutus est ad spiritualem regenerationem, seu ad gratiam sanctificantem simpliciter primam: credendum (inquam) quod per eum etiam conferantur auxilia quædam spiritualia, quibus in ea vitæ novitate persistamus, ac mandata Christi servemus, cuius fidei professio fit in Baptismo; ac denique quibus alia Sacramenta dignè suscipiamus, cum sit janua cæterorum. Similiter per Sacramentum Pœnitentiæ verisimile est dari aliquod speciale auxilium ad efficacius detestandum peccata, & satisfaciendum pro commissis: quia institutum est per se ad gratiam non simpliciter, sed post lapsum primam; seu per modum non generationis, sed resurrectionis spiritualis, ac curationis à lethali peccato: unde Patres vocant illud secundam post naufragium tabulam. Extrema etiam Unctio, cum sit instituta ad reliquias peccatorum abstergendas, & ad conferendum robur in extrema illa luctu, & spiritualem alacritatem; existimandum est, quod conferat auxilia ad huiusmodi effectus. Eucharistia denique, quæ instituta est per modum nutrimenti spiritualis, præstat auxilia per quæ præservemur à morte spirituali seu mortali peccato, ac spiritualiter recreemur & confortemur, atque Christo per actus charitatis ac devotionis uniamur.

Itaque auxilia illa actualia sunt rectæ & sanctæ cogitationes motusve subiti voluntatis ad specialem finem singulorum Sacramentorum à Deo immitti. Et ratione illorum, sive propter specialem ordinem congruitatis ad illa, gratia habitualis, quæ confertur in Sacramento & vocari solet sacramentalis, distinguitur moraliter à gratia communiter dicta, sive quæ confertur extra Sacramentum per bona opera.

Majorem distinctionem neque ratio, neque auctoritas exigit; adeoque minimè asserenda, maxime in sententia Scoti, quæ non agnoscit habitus supernaturales per se infusos præter Fidem, Spem & Charitatem. Sicut ergo Fides & Spes Sacramentalis, (ut

L

sic lo-